

Edukacja prawna

Zdrowie psychiczne w prawie i medycynie

Sprawozdanie ze zorganizowanego przez Koło Naukowe Prawa Medycznego „Lege Artis” spotkania OROZ dr. Artura de Rosier ze studentami na Wydziale Prawa i Administracji UAM 26 lutego 2013 r.

We wtorek 26 lutego 2013 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza mieliśmy zaszczyt gościć dr. Artura de Rosier. W spotkaniu zorganizowanym przez Koło Naukowe Prawa Medycznego „Lege Artis” uczestniczyli nie tylko studenci prawa, lecz także liczni studenci medycyny i psychologii, co znajduje uzasadnienie w interdyscyplinarnym charakterze warsztatów.

Interdyscyplinarność spotkania i szerokie grono jego uczestników wynika przede wszystkim z potrójnej roli, w jakiej wystąpił dr Artur de Rosier, tj. biegłego psychiatry, wicedyrektora Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych „Dziekanka” w Gnieźnie oraz okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej Wielkopolskiej Izby Lekarskiej. Wobec różnorodności pełnionych przez prelegenta funkcji program warsztatów podzielono odpowiednio na trzy panele.

Najpierw została omówiona rola biegłego psychiatry w postępowaniu sądowym. Prelegent zaznaczył, że wielokrotnie badał oskarżonych w procesie karnym, rozstrzygając, czy w czasie popełnienia czynu zabronionego byli poczytalni. Warto zauważyć, że zgodnie z art. 31 ust. 1 Kodeksu karnego niepoczytalność oznacza, że dana osoba „z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie mogła w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem”, a więc de facto nie popełnia przestępstwa – odpowiedzialność karna zostaje co do tej osoby wyłączona.

MICHAŁ PUK

wiceprezes Koła Naukowego Prawa Medycznego „Lege Artis”
asystent w kancelarii Okręgowego Sądu Lekarskiego WIL

Nie oznacza to jednak braku jakichkolwiek konsekwencji wobec sprawcy czynu, na co słusznie wskazał dr Artur de Rosier. Wobec niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego stosuje się środki zabezpieczające, w szczególności w postaci umieszczenia w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym – jeżeli czyn charakteryzował się znaczną społeczną szkodliwością oraz zachodzi wysokie prawdopodobieństwo jego powtórzenia. Poruszono również kwestię poczytalności ograniczonej, w przypadku której można orzec nadzwyczajne złagodzenie kary. Następnie prelegent przybliżył za-

gadnienie upojenia patologicznego, niezwyczajnie rzadkiego zjawiska, aczkolwiek znamienne w aspekcie odpowiedzialności karnej. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 31 ust. 3 Kodeksu karnego sprawca, który wprawił się w stan odurzenia bądź nietrzeźwości, powodujący wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności, które przewidywał lub mógł przewidzieć – ponosi odpowiedzialność karną jak sprawca poczytalny, z wyjątkiem właśnie stanu upojenia patologicznego, które nie spełnia przesłanki przewidywalności wyłączenia bądź ograniczenia poczytalności.

Prawa pacjenta chorego psychicznie w czasie leczenia były drugim tematem wystąpienia dr. Artura de Rosier. Prelegent skoncentrował się wokół zagadnień związanych z zastosowaniem przymusu bezpośredniego oraz przyjęciem pacjenta do szpitala psychiatrycznego bez jego zgody. Wskazano, że zgodnie z art. 18 ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego przymus bezpośredni można zastosować jedynie wtedy, gdy przepis ustawy wyraźnie na to wskazuje, albo w sytuacjach, w których pacjenci dopuszczają się zamachu przeciwko życiu lub zdrowiu własnemu lub innej osoby bądź bezpieczeństwu powszechnemu. Dotyczy to także przypadków niszczenia lub uszkodzania w sposób gwałtowny przedmiotów znajdujących się w ich otoczeniu oraz poważnego zakłócenia lub uniemożliwia-

nia funkcjonowania podmiotu leczniczego albo jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Ponadto w sposób obrazowy przedstawiono formy zastosowania przymusu bezpośredniego, a więc: przytrzymanie, przymusowe podanie leków, unieruchomienie lub izolację, poprzez multimedialną prezentację dotyczącą m.in. użycia kaftanu bezpieczeństwa. Następnie omówiono przesłanki oraz procedurę przyjęcia pacjenta do szpitala psychiatrycznego za jego zgodą, jak i bez jego zgody, na przykładzie znanych dr. Arturowi de Rosier konkretnych przypadków (kazuśów). W celu dokładniejszego przekazania powyższych zagadnień prelegent wraz z opiekunem naukowym koła mgr Julią Jabłońską przybliżyli uczestnikom spotkania ogólne zasady i regulacje dotyczące zgody pacjenta na przeprowadzenie badania oraz postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne, nawiązano także do obowiązku zachowania tajemnicy lekarskiej.

Na końcu warsztatów poruszono tematykę dotyczącą postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarza oraz rolę, jaką w nim odgrywa okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej. Nasz gość słusznie wskazał, że rzecznik jest organem o charakterze prokuratorskim. Takie porównanie wynika przede wszystkim z faktu prowadzenia postępowania wyjaśniającego (mającego cechy prokuratorskiego postępowania przygotowawczego) oraz występowania przed sądem lekarskim w roli oskarżyciela. Zgodnie z regulacją ustawy z 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, wspomniany organ może wszcząć postępowanie na wniosek bądź z urzędu, przeprowadzając w pierwszej kolejności czynności sprawdzające, niezbędne do wydania postanowienia o wszczęciu postępowania wyjaśniającego bądź o odmowie jego wszczęcia. Po przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym, w czasie którego dochodzi m.in. do przesłuchania świadków, lekarzy, osoby pokrzywdzonej, uzyskania opinii biegłego, wydaje się postanowienie o umorzeniu postępowania bądź o przedstawieniu zarzutów – od którego to momentu lekarz, w przedmiocie którego toczy się postępowanie, staje się „obwinionym”. Jeżeli istnieje

ku temu podstawy, okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej sporządza i składa do okręgowego sądu lekarskiego wnioski o ukaranie wskazanego lekarza za popełnienie przez niego przewinienia zawodowego. W nawiązaniu do art. 53 ustawy z 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, warto w tym miejscu zauważyć, że jako przewinienie zawodowe należy rozumieć każde „naruszenie zasad etyki lekarskiej oraz przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza”.

Reasumując – przeprowadzone warsztaty nie tylko ze względu na swoją treść, lecz także ciekawą, momentami humorystyczną formę, uznano za bardzo udane. Z niemałą dumą i radością członkowie koła wraz z prelegentem dr. Arturem de Rosier odebrali ogromną frekwencję na spotkaniu, na zarezerwowanej dla 50 osób sali pojawiło się bowiem ponad 60 studentów, co stanowi dotychczasowy rekord. Na zakończenie uczestnicy zostali zaproszeni na marcowe spotkanie koła, na którym poruszona zostanie problematyka reklamy produktu leczniczego i przyjmowania korzyści przez lekarzy – w aspekcie odpowiedzialności karnej i zawodowej oraz z punktu widzenia prawa podatkowego.

Biorąc pod uwagę nie tylko przedstawione wyżej spotkanie z dr. Arturem de Rosier, lecz trwającą od 2006 r. działalność

nauczą, należy wszystkim czytelnikom nieco przybliżyć profil naszego koła. Otóż Koło Naukowe Prawa Medycznego „LEGE ARTIS” stawia sobie za cel zdobywanie i poszerzanie wiedzy z zakresu prawa medycznego, z uwzględnieniem interdyscyplinarnego charakteru tej dziedziny nauki, a także podejmowanie naukowej dyskusji z przedstawicielami środowisk prawniczych i medycznych. Powyższy cel koło stara się realizować poprzez organizowanie konferencji naukowych, seminariów i warsztatów, jak również publikowanie artykułów oraz nawiązywanie kontaktów z innymi organizacjami. Do stałych partnerów koła należą Wielkopolska Izba Lekarska, Wielkopolska Okręgowa Izba Aptekarska, Uniwersytet Medyczny oraz UAM, a od niedawna także Instytut Allerhanda z siedzibą w Krakowie. Mając na uwadze bieżącą działalność koła, na szczególną uwagę zasługuje zorganizowanie razem z Europejskim Stowarzyszeniem Studentów Prawa, Ogólnopolskiej Konferencji Prawa Farmaceutycznego, która odbędzie się 9 i 10 kwietnia 2013 r. Wszystkich lekarzy i farmaceutów serdecznie na nią zapraszamy. Więcej informacji na stronie konferencji: www.okpf.pl. Jednocześnie zapraszamy do śledzenia działalności koła na naszej stronie internetowej: www.legeartisuum.wordpress.com.

